

RÓNAI MIHÁLY ANDRÁS:

NESZTORUNK HAZATÉR

Igen, Nesztorunk, magyar íróké, a kilencvenötödik évében járó Lengyel Menyhért. A *Nyugat* utolsó élő főmunkatársa, a Thália utolsó élő alapítója, a *Taffan*, a *Sancho Panza királysága*, a *Csodálatos mandarin*, a *Waterloói csata* s *A nagy fejedelem* és annyi más színpadi műremek nagy drámaírója, az *Egyszerű gondolatok* történelmi emlékü publicisták, színház és film sorozatos világsikereinek szerzője. Rövidebben: Lengyel Menyhért magyar író, a Magyar PEN-Club tiszteleti tagja. Még rövidebben, egyszerűen csak az irodalomtörténeti névvel, amely éppen elegendő, hiszen elmond róla magában is mindent:
Lengyel Menyhért.)

Amikor egyszer idehaza járt (s végre, ha immár Bartók nélkül is, de a *Csodálatos mandarin* egyik előadásán a budapesti Operaház függőnye előtt is meghajolhatott), kérésére el kellett a Nemzeti Múzeum épületébe, az Országos Széchényi Könyvtárba kísérem. Ott a hírlaptárban el akarta olvasni azt a vezércikket, amelyet *Az Estbe* annak idején Ady Endre halálára írt. Mikor azzal megvolt s ismét künn voltunk az utcán, tekintete az utcajelző táblára tévedt.

— *Bródy Sándor utca* — olvasta ott a múzeum oldalával szemközt az utcán, amelyet jó negyven évvel ezelőtt, amikor ő hazulról útrakelt, Főherceg Sándor utcának hívtak.

Egészen elérzékenyült. Aztán ezt mondta: — Alig lehettem több húszévesnél, amikor Bródynak bemutattak. Jól végigmért és ezt mondta: „Kis ember, zömök ember, nyaka nincs, soká fog élni”. Látod, mekkora író volt.

Hogy továbbsétáltunk, ezt mondta még:

— Olyan jó nekem itt. Mindenki megért engem.

„Magyar Hírek” Bp.pest
1974 Jun. 22.

Az ám, mert odakünn nem értették; még az unokái sem. Filmjeiből is úgy lett világsiker, hogy ő magyarul írta, amit írt, aztán lefordították. Magyarul tud csak Lengyel Menyhért, mind a mai napig is csak magyarul. Mélységes meghittségben, összezárva az anyanyelvvel (annak is balmazúvárosi kiejtésével), úgy élt jó negyven esztendeig külföldön is.

Már több mint tíz esztendeje tisztel meg a szerencse azzal, hogy csaknem évről évre találkozhatom Lengyel Menyhérttel. Vagy Rómában, vagy idehaza, Pesten. Mindig Vörösmartyt idézte, mindig Ady előtt borult le, mindig Petőfire tanított.

Megjárta Hollywoodot, műveinek párizsi színpalijait a Comédie-Française múzeuma őrzi, a világ legnagyobb színészei vitték diadalra drámáit Európa és Amerika híres, klasszikus színpadjain. Szentháromsága Vörösmarty, Petőfi, Ady maradt.

Mert ő is Lengyel Menyhért maradt. Magyar író, a század eleji irodalmi megújodás, a modern magyar dráma mestere.

Csakhogy most egy esztendeje nagyon magára maradt.

Meghalt a felesége, Lidi (ahogy ő mondta, Lidó), Gerő Károlynak, a Népszínház hajdani titkárának s népszínműírónak, nevezetes Blaha Lujza-szerepek szerzőjének leánya. Leánya látogatta, családja szerette, szereti — de magányát most már nem oldhatja fel. Naphosszat ül magában, környezete a gondolatát is lesi — de hát magyar az a gondolat, mihelyt megszólal, hát nem is érthetik, ha csak nincs éppen ott a lánya, aki pedig, ha csak a családjától teheti, odaszalad.

Kilencvenötödik esztendejében jár a magyar írók nesztora.

Szeretettel, gondviseléssel várjuk haza, leröva egy részét a hálának azért, amit a magyar irodalomnak adott — s amit még tarsolyában haza hoz neki.

Készülünk elébe a repülőterre — mert nemsokára indul is már, alig előzik meg ezek a sorok.

S körülötte leszünk itt, ahol mindenki megérti őt.

1944. június 22.